

prikazi i recenzije

Taras BARŠČEVSKI, *Aktualne teme biblijske teologije*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2023., 140 str.

U izdanju Kršćanske sadašnjosti 2023. godine objavljena je knjiga Tarasa Barščevskog *Aktualne teme biblijske teologije*. Autor, hrvatski bibličar ukrajinskog porijekla, docent katedre Svetog pisma Novog zavjeta Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, putem analize biblijskog govora o čovjeku i svijetu nastoji dati doprinos promišljanju izazovnih pitanja sadašnjosti. Knjiga sadrži uvod (5 - 7), pet tematskih poglavlja, raspoređenih u dva dijela, te popis literature (127-135).

Dotično je izdanje nastalo kao zbirka izlaganja koja je održao autor na znanstvenim skupovima Centra za poslovnu etiku Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu od 2017. do 2021. godine. Aktualna etička pitanja poput ekologije, migracija i umjetne inteligencije u knjizi su sagledana u svjetlu biblijske riječi koja smješta čovjeka i svijet u širi kontekst Božje objave i plana spasenja. Tako se ističe primjenjivost Biblije na problematiku današnjice, kao i nove mogućnosti koje se otvaraju u biblijskom sagledavanju stvarnosti kao kontinuiranog Božjeg djelovanja i čovjekova sudjelovanja u njemu.

Prvi dio »Uloga čovjeka u Božjem planu stvaranja« započinje poglavljem »Briga za očuvanje i razvoj zemlje. Počinak sedmog dana – jamstvo sigurnog razvoja zemlje« (15 – 32) u kojem autor analizira pojam razvoja polazeći od egzegeze starozavjetnih glagola *vladati* i *podložiti te obrađivati i čuvati*. Zatim promišlja o pojmu rada u raju i smislu biblijskog stabla spoznaje dobra i zla. Uvidom u starozavjetne tekstove otkriva se pozitivno biblijsko poimanje razvoja kao i neophodnost počinka, posvećenog dana koji sprečava da razvoj postane oruđe uništenja.

Sljedeće poglavlje »Adam i umjetna inteligencija. Etičke smjernice stvaralačke moći čovjeka« (33 – 56) ističe složenost vrednovanja razvoja umjetne inteligencije u suvremenom svijetu. Uz sve prijetnje koje prate suvremena tehnološka postignuća proces razvoja je nepovratan. Autor navodi dva dokumenta Europske komisije koja nastoje odrediti etičke smjernice za razvoj umjetne inteligencije koja bi bila pouzdana i antropocentrična. Međutim, prema autoru, ti se dokumenti baziraju na selektivnom pristupu temeljnim ljudskim pravima i ograničenom razumijevanju čovjeka. Autor smatra da biblijsko poimanje čovjeka kao vrhunca Božjeg stvorenja posjeduje optimističniji pogled na budućnost čovječanstva, a taj optimizam proizlazi iz čovjekova osobnog odnosa s Bogom.

Drugi dio knjige »Božji narod na hodočašću prema vječnoj domovini« otvara podnaslov »Stranac u kući: blagoslov ili prijetnja?« (61 – 92) u kojem autor nastoji rasvijetliti biblijski koncept tuđinca, analizirajući starozavjetne imenice za označavanje stranca kao inozemca (*zār*), stranca u prolasku (*nēkār*) i pridošlice sa stalnim prebivalištem (*gēr*), u

Hebrejskoj Bibliji, Septuaginti i hrvatskim prijevodima Svetog pisma. Zatim slijedi analiza novozavjetnog pojmovlja, posebice pojma Božjeg naroda, koji je istodobno stranac na putu prema vječnoj domovini. Zaključno, autor se okreće suvremenoj problematici identiteta, (ne)toleranciji prema strancu i nasilnoj asimilaciji. Naglašava se da stranac može biti ne samo prijetnja nego i blagoslov koji pomaže domaćinu otkriti svoj vlastiti identitet. Slijedi poglavlje »Novi narod Kristova kraljevstva. Demografsko pitanje u Novom zavjetu« (93 – 109) u kojem su istražena pitanja nataliteta, migracija i smrtnosti u novozavjetnim tekstovima. Posebice su analizirani biblijski pojmovi za stanovništvo, narod, rođenje i smrt. Glede migracija, autor se osvrće na klasifikaciju tog pojma prema Karlu Bazziju, koji u Novom zavjetu razlučuje pasivnu, aktivnu i akceptiranu migraciju. U zaključku autor ističe da Novi zavjet posjeduje optimizam glede demografskih pojava jer vidi u Bogu čimbenik i zalag budućnosti, čime, naravno, ne umanjuje važnost današnjeg čovjekova djelovanja kao doprinos toj istoj budućnosti.

Zadnje poglavlje »Državni poslovi i rodbinske veze. Nepotizam i sukob interesa u Starom zavjetu« (111 – 126) sagledava problem nepotizma, naglašavajući da je vrednovanje te pojave u biblijskoj povijesti i sadašnjosti vrlo različito. U ovom poglavlju čitatelj će pronaći analizu pojave klijentelizma kao jednog oblika korupcije na primjeru starozavjetnih likova Josipa i njegove braće, Šaula i Abnera, Davida i njegovih nasljednika te Nehemije i Hananije.

Knjiga završava popisom literature (127 – 135), koji sadrži pregled relevantnih naslova na hrvatskom, engleskom i talijanskom jeziku za svako poglavlje.

Ujedinjujući biblijsku i moralno-etičku perspektivu, knjiga pridonosi razjašnjavanju aktualnih problema današnjice i njihovu propitivanju pomoću biblijskih pojmova, likova i motiva. Interdisciplinarnost navedena djela te detaljna bibliografija otvaraju obzorja za daljnja proučavanja složenih pojava suvremenosti. Knjiga odiše optimizmom koji proizlazi iz biblijsko-teološkog pogleda na čovjeka i njegov razvoj kao nastavak Božjeg djela stvaranja.

Myroslava Mostepaniuk